

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 3

*Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
“Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті:
формування міжкультурної комунікації”,
м. Київ, МАУП, 24 травня 2011 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

Редакційна колегія:

Подолька А. М., д-р юрид. наук — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2010 —

Вип. 3 : Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті: формування міжкультурної комунікації”, м. Київ, МАУП, 24 трав. 2011 р. / редкол. : А. М. Подолька (голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.), А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2012. — 246 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ ст.: формування міжкультурної комунікації”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Україні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

ЗМІСТ

Н. М. Чернуха, Д. В. Біч

Міжкультурні зв'язки у сучасному
освітньому просторі 5

І. П. Бідзюра

Концепція мотивації професійної
діяльності: парадигмальний контекст
управлінської компетентності
працівників ВНЗ 8

О. В. Кобзєва, В. О. Матюхін

Особливості антикризового управління
недержавними ВНЗ 13

Т. І. Боєва, Н. В. Немченко

Вища освіта сучасної України 16

Г. Л. Бондаренко

Риторика як засіб навчання
невербальним особливостям
міжкультурної комунікації 18

В. А. Гапоненко

Перспективи дистанційного навчання
в галузі суспільно-політичного
знання 22

Л. В. Георгінова, О. В. Богданов

Підготовка майбутніх менеджерів
в умовах формування міжкультурної
комунікації 26

Г. Я. Дідух

Специфіка викладання політології
іноземним студентам у контексті
міжкультурної комунікації 32

О. І. Дікарев, О. В. Волонець

Атомна енергетика у політичному
та економічному вимірі 36

Є. І. Качмарський

Оптимізація мережі загальноосвітніх
навчальних закладів у контексті
адміністративно-територіальної
реформи в Україні 43

Ф. М. Медвідь, В. В. Баран

Елітарна концепція Юрія Липи в умовах
формування міжкультурної взаємодії 46

І. М. Найдьонов

Проблеми модернізації
ефективності освіти 54

Т. І. Науменко

Розвиток духовності дитини: педагогічні
технології 58

Н. М. Терещенко

Проблеми формування управлінської
стратегії бібліотечно-інформаційних
установ у забезпеченні якості освіти 62

О. О. Щербань

Загальні проблеми: інформаційні
технології і сучасна освіта 69

Н. Н. Юсеф

Межкультурные связи стран Ближнего
Востока (образовательный аспект) 71

І. О. Денісова

Формування міжкультурної
комунікації студентів вищих
навчальних закладів у процесі вивчення
іноземних мов 74

В. С. Ейсмонт

Теоретико-методологічні аспекти
економічного зростання, економічного
розвитку і розвитку економіки 78

Т. О. Костюк

Проблеми модернізації освіти в Україні
в рамках Болонського процесу 88

М. Ф. Медвідь, А. А. Ольховик

Соціалізація особистості
в умовах формування міжкультурної
комунікації 93

І. М. Николин

Розвиток комунікативного
досвіду особистості з труднощами
спілкування 97

І. О. Проценко

Політологічний вимір
інтелектуального капіталу 103

О. С. Хоменко

Засадничі умови формування політичної
стабільності в суспільстві,
що трансформується 107

К. Е. Шумовська

Проблеми освіти державних
службовців в сучасній Україні 117

Н. М. ЧЕРНУХА

д-р пед. наук, проф.

Д. В. БІЧ

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

МІЖКУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 3, 2012, 5–7

На зламі XX–XXI ст. відбувається становлення нової системи освіти, зорієнтованої на входження у світовий освітній простір. Сучасний зміст освіти збагачується новими процесуальними вміннями, розвитком здатності оперувати інформацією, творчим вирішенням проблем науки і ринкової практики з акцентом на індивідуалізацію освітніх програм.

Варто зазначити, важливу роль у становленні сучасного освітнього простору відіграють концептуальні підходи до вивчення міжкультурного діалогу як важливого чинника міжнародних відносин і одного з пріоритетних напрямів зовнішньої політики західних держав та реалізації їх зовнішньополітичних інтересів, і ґрунтуються на теорії багатовимірності, динамічності міжнародних процесів і глобального розвитку. Це передбачає здійснення аналізу взаємодії основних векторів цього системного явища на національному, регіональному та глобальному рівнях. Саме такий підхід дає можливість всебічно розглянути процес взаємодії культур

на всіх рівнях, визначити його механізми та принципи, виокремити головні чинники цього процесу, з'ясувати взаємозв'язки і на цій основі зробити узагальнення й висновки.

Без сумніву, чисельні дослідження з питань взаємодії культур свідчать про те, що зміст і результати міжкультурних контактів здебільшого залежать від здібності їх учасників розуміти один одного і досягати згоди, яка головним чином визначається етнічною культурою кожної із взаємодіючих сторін, психологією народів, пануючими в тій чи іншій культурі цінностями.

Зауважимо, в культурній антропології ці взаємовідносини різних культур отримали назву “міжкультурна комунікація”, яку слід розглядати як сукупність різноманітних форм стосунків і спілкування між індивідами і групами, які належать до різних культур. Цей процес відбувається як у політиці, так і в міжособистісному спілкуванні людей у побуті, родині, неформальних контактах, тобто на макро- та мікрорівнях.

Отже, етнічний рівень діалогу здійснюється між локальними етносами, етномовними, культурно-господарськими, історико-етнографічними, етноконфесійними та іншими спільнотами. Зазвичай у діалозі культур цього типу виявляються подвійні тенденції. Взаємне засвоєння елементів культури, з одного боку, сприяє інтеграційним процесам, взаємному збагаченню, обміну тощо, а з другого – супроводжується посиленням етнічної самосвідомості, прагненням до закріплення етнічної специфіки. З огляду на зазначене варто зауважити, для будь-якої етнічної культури завжди небезпечні як надмірне тяжіння до іншої культури, так і її самоізоляція. Абсолютизація першої тенденції може призвести до занепаду обох культур [1,12].

Водночас, добровільна самоізоляція культури позбавляє її самопізнання, що, як відомо, конструюється лише шляхом контакту порівняно з іншою культурою.

Незаперечним є те, що саме у спілкуванні між цивілізаціями в минулому досягалися найістотніші результати в обміні духовними, художніми, науковими досягненнями.

Культурна взаємодія як взаємна проникність або запозичення культурних рис та комплексів з одного суспільства в інше є багатовекторним процесом, оскільки залежить від кількості культур, що взаємодіють та поширюють свої цінності на інші культури. У процесі культурного запозичення між різними культурами, яке носить здебільшого вибірковий характер, може відбуватися обмін не тільки матеріальною куль-

турою, а й науковими та технологічними ідеями, соціальними інститутами та організаціями, звичаями і традиціями, релігійними догмами і практиками, цінностями та нормами життя. Умовою культурної взаємодії є готовність приймаючої сторони до сприйняття нових елементів. У рамках міжкультурної комунікації процеси культурної взаємодії обумовлені, насамперед, взаємним історичним розвитком культур, що контактують між собою [3,18].

На сьогодні очевидним є те, що міжкультурні комунікації в Україні мають стати новою освітньою стратегією, що визначатиме якісно нові засади організації навчально-виховного процесу. Саме тому головна мета мультикультурної освіти – формування особистості, вільної від негативних етнокультурних стереотипів, яка володіє розвиненим почуттям розуміння інших культур і поваги до них, вміє жити в мирі й злагоді з людьми будь-яких національностей і віросповідань, а отже, є готовою до творчої життєдіяльності в соціокультурному соціумі.

Нині сучасне українське суспільство перебуває на одному з вирішальних відрізків свого історичного шляху. Орієнтація України на активну взаємодію з європейськими країнами передбачає наявність міжкультурного компонента у сфері освіти. Саме тому сучасна система національної освіти має, з одного боку, шукати нові шляхи й методи реалізації освітніх цінностей, а з другого – зберігати наявні традиційні теоретичні й практичні досягнення.

Зазначимо, що проблема міжкультурного компонента в освіті нині

є надзвичайно актуальною для українського суспільства. Міжкультурна освіта – це не просто взаємодія з іншою культурою, а культурний розвиток того, хто навчається. Процес міжкультурної освіти ґрунтується на продуктивності взаємодії з іншою культурою та усвідомленні власної, дослідженні нових шляхів співіснування та співпраці з іншими культурами. У зв'язку з тим, що міжкультурна освіта не може бути постійно і обов'язково гармонійним процесом, у першу чергу викладачам іноземних мов вищих навчальних закладів України необхідно звернути увагу на те, що взаємодія двох культур з різними системами цінностей часто спричиняє конфлікт. Природа цього конфлікту – в неможливості розв'язання багатьох складнощів. Серед них передусім треба назвати різне ставлення до багатьох, притаманних тій чи іншій культурі цінностей.

Міжкультурна освіта – процес двобічний, який потребує пізнання чужого, а відповідно і свого власного. Така освіта допомагає відчутти та усвідомити чужу культурну ідентичність, а отже, краще зрозуміти і свою. Якщо ми зрозуміємо інших, то зрозуміємо й себе. Тому міжкультурну освіту можна визначити як розвиток здібності студента розпізнавати іншокультурні феномени й аналізувати їх порівняно з рідною культурою для поліпшення здатності до міжкультурної комунікації [1, 74].

З огляду на зазначене, необхідно підкреслити, що у процесі міжкультурної освіти студенти, виходячи

за межі своєї культури, в жодному разі не залишають її. Привласнюючи іншу культуру, копіюючи її, вони не відмовляються від своєї.

Таким чином, у сучасних соціокультурних умовах, розвиток багатомовності підтримується системою середньої та вищої освіти, формує відчуття рівноправності мов, сприяє взаєморозумінню та взаємозбагаченню різних культур, що поділяють загальноєвропейські цінності і стандарти. Такі складові елементи культури, як традиції, звичаї, мова, релігія та спільна спадщина, впливають на усвідомлення національної неповторності, що, у свою чергу, породжує уявлення про існування “своїх” і “чужих”. Проблема культурної самобутності сучасної людини – це проблема культурного виміру сучасного світу, це проблема ролі навчання і виховання в добу культурних відмінностей, проблема визначення завдань міжкультурної освіти як найпріоритетніших у власній життєвій самореалізації.

Література

1. *Буркало Н. І.* Адаптація та акультурація мігрантів до нових умов життя // Актуальні проблеми психології / За ред. С. Д. Максименка. – Т.10. – Ч.5 – К.: Главник, 2008.
2. *Кремень В. Г.* Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. – К.: Т-во “Знання” України, 2010.
3. *Макаренко Є. А.* Європейські комунікації: Монографія. – К.: Центр вільної преси, 2006.